

Druhově bohaté louky

Cena:
pro nečleny EC Meluzína 10,-
korunek českých (za pětku)

OBSAH

K čemu mi to je	2
Různé vlivy působící na druhovou skladbu louky	2
Nejdříve obecně - Čím můžeme ublížit?/ Co musíme respektovat?	3
Běžná obnova	4
Radikální obnova	5
Získávání osiva a Složení směsi	6
Zaseli jsme a co bude dál	7
Máme louku! Co teď s ní?	8

EC Meluzína RC AB
Českolipská 123
405 01 Děčín
ec.meluzina@volny.cz
Tel: 0412/524010

pachatelé tohoto díla: Martin Lípa, Michal Němec
ilustrace: Veronika Sýsová
grafická úprava: Radoslav Bartůněk

Děkujeme všem, kteří pomohli tomuto Hukotu na svět. Zvláštní dík pak patří Ivanu Houdkovi z Hladkých Životic, Saše Masopustové z Krásna a Oldovi Buškovi z Karlových Varů. Ivaně Jongepierové z Veselí na Moravě také velmi děkujeme, i když zásadně nesouhlasí s dále uvedenými seznamy rostlin a některými metodami údržby.

K čemu mi to je

Tento Hukot - Speciál je určen všem přátelům a fandům české, moravské a slezské krajiny. Všem farmářům, kteří se domnívají, že louka v červnu má hýřit barvami mnoha květů a udivovat rozmanitostí trav. Všem chatařům a chalupářům, kteří si myslí, že české chalupě nesluší anglický pažit z německých hřišřových jílků. Všem romantickým dívkám a ženám, které milují kytice lučních květů. Všem milovníkům naší přírody, kterým není lhostejný osud desítek a stovek druhů drobných živočichů vázaných na druhově pestré louky. Chceme jim dát inspiraci i návod jak si pořídit druhově pestrou louku. Budeme vděční za každou dobře míněnou připomínku k tomuto dílku.

Květnatou loukou pro naše účely rozumíme nelesní porost složený alespoň ze třiceti - čtyřiceti druhů trav a dvouděložných bylin. Žádný z druhů na ní výrazně nepřevládá a to je dobře, protože taková louka kvete po celý rok. Hostí také mnoho druhů živočichů a i člověku je na ní příjemně.

Založení nebo obnova květnaté louky je dobrý skutek. Také je nezbytná ochrana zachovalých luk. Z hlediska ochrany genofondu jsou to porosty nejcennější. Jsou zdrojem

Různé vlivy působící na druhovou skladbu louky:

Je to hotová věda. Česká republika je v tomto ohledu velmi rozmanitá a sestavit správnou luční směs může být prima zábava pro dlouhé zimní večery. Komu se nechce bádát v odborných a populárních knihách o nárocích jednotlivých druhů, ať si vybere z našich doporučení. A nakonec příroda upraví vše podle svých zákonů

Podklad

Geologický podklad dává vzniknout různým půdám. Nejdůležitější otázkou je obsah vápníku a hořčíku v horninách. Podle toho se vytvářejí půdy kyselé (žuly, ruly, pískovce atd.), neutrální (břidlice, říční náplavy) a zásadité (vápence, čediče, spraše). Naštěstí je velmi mnoho druhů, které mají nejraději neutrální kyselost a ty jsou natolik přizpůsobivé, že vyrostou leckde. Ty ostatní, pokud to popleteme, nám nevyrostou a tím nám dají jasně najevo, že se jim tam nelíbí.

Zdrojem informací o půdě může být geologická mapa nebo rostliny, které už na místě rostou. Není podmínkou, že na úrodných půdách musí růst druhově nejbohatší společenstva. Na úživných pozemcích se většinou usadí konkurenčně silné druhy (šř'ovík, pcháč,...) a utlačují ostatní. Takže spoustu chráněných a málo běžných druhů nacházíme i na nepřítiš hostinných místech (třeba silně zásaditých), kam silné druhy nepronikají. Nebo tam, kde ty neurvalce omezujeme častým kosením

S pravidelným odklizem pokosené hmoty se však z půdy odstraňuje část živin. Na půdách, které jsou na živiny extrémně chudé, je nutné dodávat je hnojením (stejný účinek má i pastva). Ale žádný strach, většina druhově pestrých luk hnojení nepotřebuje.

Migrace

rické srážky.

Česká republika leží ve stínu Alp, které brání přímému stěhování druhů od jihu k severu. Květena Čech je více ovlivněna květenou západní Evropy, Morava naopak hostí více jižních a východních druhů. Rostliny se v minulosti šířily samovolně, nebo s člověkem.

Jde o to, co se dělo na daném pozemku v minulosti. Jak byl obhospodařován, zdali byl odvodněn a podobně. Informace získáme od pamět-

Podzemní voda

Některé rostliny potřebují podmáčenou půdu a jiné ji nesnášejí. Jistě, hladinu podzemní vody lze upravit odvodněním nebo závlahou. Je to ale drahé a jsme toho názoru, že přírodě by se nemělo moc poroučet, ale spíš s ní spolupracovat.

Klimatické poměry a nadmořská výška

Alespoň obecně bychom měli znát průměrnou teplotu a roční úhrn srážek. Čím výše se nachází náš pozemek, tím chladněji a vlhčeji tam je. Takže žádné horské druhy do Polabí.

Pokud se pouštíme do většího projektu, bude vhodné znát co nejvíce klimatických údajů o daném stanovišti. Informace získáme z meteorologických a klimatologických map a od místních znalců. Nejdůležitější údaje pro druhovou skladbu a vývoj porostu jsou teplota a atmosfé-

Historický vývoj

Nejdříve obecně

Pro druhovou pestrost - její udržení nebo zvýšení - je nejdůležitější pravidelný odběr narostlé hmoty sečením nebo pastvou. To udrží na uzdě konkurenčně silné druhy a otevře příležitost pro mnoho dalších, které by se jinak neuplatnily. S trochou nadsázky lze říci, že pravidelným sečením uděláte druhově pestrou louku ze všeho. Někde to bude trvat 15 jinde 100 let. Následující řádky jsou určeny pro ty, kteří nechtějí čekat tak dlouho, a chtějí se potěšit pohledem na barevnou louku již za 2-5let.

Co musíme respektovat

1. Vhodnost lokality:

Je jasné, že každé rostlině vyhovuje něco jiného. Jistě nebude me nutit mokřadní rostliny k soužití se suchomilnými, i kdyby to velmi pěkně vypadalo. O základních nárocích rostlin se dozvíme z různých odborných knih. Základní vědecké publikace vydané nakladatelstvím Academia jsou:

- Květena České republiky. I-VI díl (Hejný a Slavík 1988, 1990, 1992, Slavík 1995, 1997, 2000),
- Nová květena ČSSR. I,II (Dostál 1989)
- Fytocenologie (Moravec a kol 1994)
- Ekologie lučních porostů (Rychnovská a kol. 1985)

Pak je tu celá řada populárních knih velmi různorodé kvality. Mnoho okoukáme v samotné přírodě.

2. Zachování místního rázu porostu:

Úplně se vyhneme druhům, které v oblasti nikdy nerostly. Byť by byly sebekrásnější, i kdybychom to mysleli sebelépe, mohlo by to dopadnout špatně. Koneckonců s nepůvodními králíky v Austrálii to taky nikdo nemyslel zle a co z toho bylo. U nás je podobným příkladem zlatobýl, křídlatka, bolševník...

3. Ekonomiku a priority území:

Musíme vědět, k čemu bude budoucí porost sloužit. Podle toho zvolíme druhy do směsi.

Pokud chceme obnovit louku na větší rozloze, zjistíme, zda se na daném místě neplánuje nějaká výstavba. Určitě bychom se měli seznámit s majitelem pozemku, aby na nás nevzal vidle. Když budeme chtít větší louku kosit na seno, nesmíme zapomenout na dobrou přístupnost.

4. Ochrana přírody:

V současné době je kvůli neobhospodařování mnoho chráněných luk v různém stádiu zarůstání náletovými dřevinami a křovinami. Dát takovou plochu kompletně do pořádku bývá finančně náročné. Je vhodné, snažit se o zachování tradičních způsobů obhospodařování.

Ať už budete chtít dělat v chráněném území cokoliv, musí vám to **napřed a písemně** povolit okresní úřad nebo na území chráněných krajinných oblastí a národních parků jejich správa. Jinak by mohlo platit: Pro dobrotu -na žebrotu. Pokuty mohou být i velmi vysoké.

Čím můžeme ublížit

1. Nevhodná výsadba dřevin:

Keře a stromy však také zvyšují druhovou pestrost, a poskytují úkryty a potravu pro řadu drobných živočichů. Některé stromy a keře (např. akát a všechny jehličnany). ale potlačují velmi silně byliny a trávy, které pod nimi rostou

2. Ponechání ladem:

Při přerušení hospodaření dojde k zaplevelení a postupnému zarůstání různým chroštím – louka zanikne.

3. Nadměrné využívání:

Při nadměrné pastvě se místo květnaté louky objeví kopřivy a šřovíky a brutální sešlapávání vede k erozi. Přehnojení dusíkatými hnojivy změní pestrou louku v modrozelenou hmotu dvou-tří druhů vysokých trav.

4. Přeměna v umělé travní porosty:

Odvodněním, orbou, použitím šlechtěných odrůd a pravidelným hnojením získáme mnoho travní hmoty. Luční kobylky, motýli a romantické dívky zapláčou.

Běžná obnova

Jde o obnovu porostu, který třeba nemůžeme celý zrušit. Chceme ale urychlit příchod lučních druhů.

Zanedbané plochy

Co vidíme:

Hlohy, šípky, velké robustní trávy (třeba srha říznačka, třtina křovištní...) a hodně stařiny. Někde mohou být velké plochy bodláků a pcháčů, v horším případě i křídlatky nebo jiného zavlečeného druhu. Mohou zde být například drny, zarostlé krtince a stará mraveniště bránící využití mechanizace, nebo sem pilní občánkové nanosily komunální odpad. Prostě ideální terén na podvrtnutí nohy, vypíchnutí oka, ale žádná romantika.

Přísev:

Ten můžeme provést pouze tam, kde je travní porost oslabený. Trávy by v suchém období odebraly veškerou vláhu malým semenáčkům a těm by nezbylo, než se odebrat na věčnou louku. Bylo by to mrhání pracně získaným osivem. S výhodou můžeme použít ploch pod vymýcenými hlohy. Většinou zde tráva prořídla, nebo úplně zmizela. Pokud v porostu nejsou prázdná místa, můžeme si pomoci **pokosenou** hmotou. Navrstvíme ji do hromad nebo pásu ve vrstvě tak 1m silné a v šířce, kterou považujeme za nejlepší. Po několika měsících porost po ní zmizí. Vrstvu potom odstraníme a půdu lehce nakypříme kovovými hráběmi nebo kopáčem, na větší ploše bránami za traktorem. Drobné osivo sejeme na povrch ručně nebo secím strojem, lehce přihrábneme nebo zavláčíme, a udukáme nebo uválíme.

Termín je nejlepší před nějakým vlhčím obdobím, třeba na Medarda. Z těchto ostrůvků nebo pásů by luční druhy měly pronikat do okolního porostu. Přísevy se dají také provádět v září po sklizni a vyčistění semen.

Intenzivně využívané louky

Co vidíme:

Nejspíš vysoké trávy (srha, psárka, ovsík) jinak asi nic. Jsou sytě zelené s namodralým nádechem od nadbytku živin, jak byla louka silně hnojena. Povrch je rovný, někdy může být i utužený od častých přejezdů traktorů. Betonové skruže nebo odvodňovací kanál ukazují na **odvodnění**.

Co takhle přísev?

Jak na to, víme už z předchozí části. Snad jen dodáme, že v prvních letech přísevu je vždy nutné každopádně vynechat hnojení. Sečeme na vyšší strniště abychom ušetřili semenáčky.

Co s tím:

Především – sekat! Pochopitelně podle podmínek uklidíme odpad, vymýtíme náletové dřeviny a srovnáme povrch půdy. K tomu lze použít smyk připojený za traktor, nebo sílu vlastních paží. Alespoň ušetříme hromadu peněz za fitcentrum a aerobik. Nějaká mraveniště je žádoucí na loukách ponechat. Uchycují se na nich další druhy rostlin (např. mateřídouška) a mravec chce také žít.

K sekání je k dispozici mnoho strojů nebo i kosa. Rotační sekačky mají vyšší výkon a snesou hrubší zacházení. Bohužel zahubí spoustu hmyzu. Pokud vás příliš nehoní čas, použijte raději sekačku s prstovým pracovním ústrojím. Ruční sekání luk bývá fyzicky náročné a trvá delší dobu. Umožňuje ale obsekávat a ponechávat na pozemku druhy, které zde chceme mít, takže výsledek se může dostavit dříve. Květnaté louky sečeme zpravidla od dubna do října 2x až 3x do roka. Ve vlhčích letech častěji než v suchých. Při započetí obnovy je možno sekat i víckrát do roka.

Pokosenou hmotu musíme z pozemku odstranit. Pokud bychom tak neučinili, rozkládající biomasa by zvýšila podíl surového humusu v půdě. To by mělo za následek řadu změn v půdním prostředí. Na venek by se to projevilo poklesem počtu druhů. Pokosená hmota, která je plná hlohů a pcháčů je vhodná akorát ke spálení. Pokud je kvalitnější může sloužit jako zelená píce nebo seno. Pokud nemáte zvířata, lze ji i zkompostovat a použít jako vynikající hnojivo

Co s tím:

Omezíme či úplně vynecháme hnojení. Do tří let se výnos sníží o 30 – 60%. Píce pak bude mít nižší obsah bílkovin, ale bude bohatší na minerální látky a vitamíny. Dále je nutné pravidelně louku sekat a odklízet hmotu z pozemku. Zde odběr živin rozhodně není na závalu.

Na pastvinách je nutné dodržovat sekání nedopasků a roztírání výkalů.

Radikální obnova

Pokud převažují plevely, nebo je jinak zničena větší část louky, je nejvhodnější porost zcela zrušit a založit znovu. To je finančně i časově náročné a vyžaduje to více osiva. Na svažitých pozemcích hrozí odnos půdy a také zvýšení kamenitosti. Na druhou stranu, když se to dobře provede a přeje nám počasí, tak je to nejrychlejší cesta k pěkné louce. Je nutné si to předem důkladně promyslet.

Příprava pozemku s likvidací původního porostu

a) Orba – Nejlépe na podzim a posekaný porost. Na jaře budou vláhové podmínky pro vzcházení rostlin nejlepší a přes zimu se trochu rozloží starý drn a ulehne půda.

Minimální hloubka orby by měla být 15cm, řídíme se podle výšky oratelné vrstvy. Na mělkých a silně kamenitých pozemcích je lepší drn zlikvidovat podmlátačem nebo rotačním nářadím. Na silně zaplevelených pozemcích je vhodné mechanickou cestu zkombinovat s chemickou, protože orbou či vláčením nařízkujeme vytrvalé plevely.

Mechanická cesta likvidace porostu je energeticky náročnější, na svazích podporuje erozi ale dá se použít i v chráněných územích. Na malých plochách přijde ke slovu rýč a velmi, velmi silné paže.

b) Totální herbicid – Dá se použít pouze na pozemcích, které nejsou chráněny zákony na ochranu přírody, vod, atd. Totální herbicid se použije na neposekaný porost. Herbicid pronikne listem do celé rostliny a ta asi do třech týdnů odumře. Po této době se může odumřelá hmota posekat a odvézt (nezkrmovat!), nebo je možno orat a pokračovat klasickou metodou. Při použití totálního herbicidu nehrozí eroze, ale je závislé na počasí. Během postřiku nesmí foukat vítr. Po postřiku nesmí pršet nejméně šest hodin. Dalším háčkem je, že silně zaplevelené pozemky jeden postřik nevyřeší. Je nutné počítat se dvěma i třemi postřiky. Herbicidy také nejsou zadarmo a věřte nebo ne, nejsou nejzdravější.

Po orbě je nutné dostatečné slehnutí půdy - tři týdny je minimum. Povrch urovnáme smykováním a vláčením, nebo ručně hrabáním.

Při úspěšném vyhubení plevelů herbicidem orba není nutná. Stačí odstranit odumřelou hmotu, urovnat a nakypřit vrchní vrstvu půdy tak do 2cm maximálně a můžeme sít.

Setí

Nejčasnější termín setí je koncem května. Je-li v naší oblasti dostatečně teplo a vlhko nebo na malé ploše můžeme zalévat, můžeme sít až do konce září. Později už jen v nížinách.

Setí provádíme na povrch půdy a osivo pouze mírně přihrábneme. Malé množství druhů dokonce klíčí pouze na světle (např. lipnice).

Na větších plochách je nejlépe použít secí stroj. Ušetří mnoho osiva. Semenovody vyndáme ze secích botek a necháme volně padat na povrch. Řádky na louce nevypadají hezky a také existuje riziko, že by se semínka dostala příliš hluboko. Na menších plochách můžeme přisévat ručně, nebo pomocí ručních secích strojků.

Výsevek se na velkých plochách pohybuje od 15 do 40kg/ha. Záleží na podmínkách stanoviště a druhu směsi. Zemědělsky využívané porosty vyžadují vyšší výsevky, okrasné louky vystačí s nižší hranicí.

Při ručním setí by to představovalo asi 1,5-4g/m². To je tak málo, že je lepší smíchat osivo třeba s jemným pískem nebo pilinami. Snažíme se sít co nejméně a co nejrovnoměrněji. Prostě je třeba si to vyzkoušet. Také je lepší plochu i osivo rozdělit na díly. Vyséváme-li postupně nestane se nám, že by nevyzbylo na velký kus plochy.

Po setí pozemek lehce převláčíme nebo menší plochu ručně uhrabeme. Povrch půdy musíme utužit, takže použijeme válce, nebo povrch prostě ušlapeme.

Získávání osiva:

Sběr na květnaté louce je pracná metoda, ale z hlediska vztahu k přírodě je nejlepší. Je to hlavní způsob pro rozumné chalupáře a zahrádkáře. Najděte si pěknou louku nebo okraj cesty ve vašem okolí a choďte tam na procházky během celého léta. Jak budou druhy postupně dozrávat, získáte nejen osivo mnoha druhů ale i mnoho pěkných zážitků a cenných postřehů o soužití rostlin s rostlinami. Při sběru semen se ale vyhněte chráněným územím a chráněným druhům. Tam lze jen obdivovat

Dále můžete zkusit vylátit seno z druhově pestré louky přímo na místě zakládání porostu. Pro větší plochy je to dost pracovně náročné.

Prach ze seníků obsahuje mnoho semen, která můžeme vysít. Ručně se dá rozhazovat přímo, do secího stroje je nutné čištění. Nevýhodou je, že můžeme vysévat i nežádoucí plevele.

Záměrné pěstování osiva je nejnáročnější metoda. U mnoha druhů je nutná ruční sklizeň a pečlivé čištění drobných semen. Směsi smíchané z čistých semen jsou nejkvalitnější. Je to metoda vhodná spíš pro někoho, kdo by potřeboval velmi mnoho osiva.

Na trhu již také lze tyto směsi koupit. Jedním háčkem je tu cena, která nebývá malá. Druhým háčkem, je to, že některá osiva pochází i ze vzdálených oblastí a obsahují třeba i cizí druhy. To je nebezpečné, protože by mohlo dojít k zavlečení některého velmi nevhodného druhu. Směsím neznámého složení a původu se proto raději vyhneme.

Pro citlivé zemědělce, kteří usilují o pestrou louku na větší rozloze třeba i několika hektarů je jediná cesta nákup osiva. Uvádíme tu názvy odrůd, které můžete bez obav použít. Jiné odrůdy raději ne, protože nevíme z jakých genetických zdrojů pocházejí.

Složení směsi

Zemědělec sestaví směsku podle odborné literatury. Vhodnější jsou starší příručky, které doporučovaly 14 i více druhů. Seznamy lučních rostlin může vzít jako doporučení, kterými druhy obohatit jetelotravní směsku třeba ručním přívěsem prachu ze seníků.

Pro ostatní příznivce pestrých luk si dovoluujeme učinit následující doporučení. Jako základ směsi použijte kostřavu červenou a luční, trojštět žlutavý, lipnici luční a bahenní, bojínek luční, pohánku hřebenitou, psineček tenký, jetel luční a zvrhlý, štírovník růžkatý, čičorku pestrou a tolici dětelovou.

Některé druhy z této směsi budou postupně mizet a otevírat tak prostor pro volně žijící luční rostliny.

Trávy by měly váhově tvořit asi 70-90% výsevu, jeteloviny asi 20-5% a zbytek budou velmi jemná semínka divoce rostoucích lučních druhů. Počet druhů trav by měl být alespoň 8, u jetelovin 6 a u divoce rostoucích rostlin kolik se vám podaří sehnat druhů vhodných pro vaše stanoviště. Druhově pestrá louka mívá i přes stovku druhů. Jednu zásadu ale určitě dodržujte - používejte jen druhy, které rostou ve vašem nejbližším okolí a osivo se snažte získat z místních zdrojů.

Nejméně vhodné jsou běžně prodávané travní směsi v zahrádkářských potřebách, protože jsou často sestavené z druhů a odrůd zvyklých na pravidelné hnojení, herbicidy a závlivku.

Pícní druhy lučních rostlin a jejich odrůdy vhodné do pestrých směsí

Jeteloviny - čičorka pestrá/Eroza/, jetel plazivý /Ovčák/Pastevec/Klement/, jetel luční /Chlumecký/Jičínský/, jetel zvrhlý /Táborský/, štírovník růžkatý /Malejovský/, tolice dětelová /Ekola/, úročník bolhoj /Třebíčský/, vičenec ligrus /Višňovský/,

Trávy - bojínek luční /Větrovský/, jílek vytrvalý /Bača/, kostřava červená /Táborská /Valaška/, kostřava luční /Rožnovská/Otava/, lipnice luční /Slezanka/, lipnice bahenní /Rožnovská/, ovsík vyvýšený /Rožnovský/, pohánka hřebenitá /Rožnovská/, psárka luční /Levočská /, psineček výběžkatý /Rožnovský/, trojštět žlutavý /Větrovský/ Rožnovský/,

Ještě něco ke chráněným druhům rostlin. Je to jistě velmi lákavé mít je na své loučce. Velmi vás prosíme, nepokoušejte se o to. Je to nezákonné, pokud vám to nepovolí ministerstvo životního prostředí a proti zákonu bychom měli jednat pouze jde-li o život.

Dále řada krásných chráněných druhů je velmi citlivých na prostředí a je velmi obtížné přenést je na nové stanoviště. Raději udržujte svou louku. Je možné, že se časem upraví půdní poměry natolik, že tyto chráněné druhy k vám přijdou samy.

Divoce rostoucí luční rostliny

Předkládáme doporučení druhů, které lze použít pro obohacení luk, pokud se vám jejich semena podařilo získat ve vašem nejbližším okolí. Pro severozápadní Čechy je sestavil Olda Bušek a Saša Masopustová. Berte je jako první inspiraci. Podrobnosti žádejte na adresách uvedených níže.

Suché stanoviště, do 350 m nad mořem

Trávy: bojínek luční a tuhý (*Phleum pratense*, *P. phleoides*), jílek vytrvalý (*Lolium perenne*), kostřava luční, červená a žlábkovitá (*Festuca pratensis*, *F. rubra*, *F. sulcata*), lipnice luční (*Poa pratensis*), ovsíř luční a pýřitý (*Avenula pratensis*, *A. pubescens*), ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), pohánka hřebenitá (*Cynosurus cristatus*), psineček rozkladitý (*Agrostis capillaris*), tomka vonná (*Anthoxanthum odoratum*)

Byliny: bedrník obecný (*Pimpinella saxifraga*), hvozdík kartouzek a kropenatý (*Dianthus carthusianorum*, *D. deltoides*), chrastavec rolní (*Knautia arvensis*), chrpa čekánek a luční (*Centaurea scabiosa*, *C. jacea*), jetel prostřední (*Trifolium medium*), kopretina bílá (*Leucanthemum vulgare*), mrkev obecná (*Daucus carota*), pampeliška podzemní a chlupatá (*Leontodon autumnalis*, *L. hispidus*), prvosenka jarní (*Primula veris*), rozrazil ožankový a rezekvítek (*Veronica teucrium*, *V. chamaedris*), smolníčka obecná (*Viscaria vulgaris*), řepík lékařský (*Agrimonia eupatoria*), šalvěj luční (*Salvia pratensis*), štírovník růžkatý (*Lotus corniculatus*), vikev úzkolistá a čtyřsemenná (*Vicia angustifolia*, *V. tetrasperma*), zvonečník hlavatý (*Phyteuma orbiculare*),

Středně vlhké stanoviště od 400 do 600 m nad mořem

Trávy: kostřava červená a ovčí (*Festuca rubra*, *F. ovina*), lipnice obecná (*Poa trivialis*), medyněk vlnatý a měkký (*Holcus lanatus*, *H. mollis*), metlice trsnatá (*Deschampsia caespitosa*), ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), psárka luční (*Alopecurus pratensis*), psineček psí a výběžkatý (*Agrostis canina*, *A. stolonifera*), tomka vonná (*Anthoxanthum odoratum*), třeslice prostřední (*Briza media*), - ostřice chabá (*Carex flacca*),

Byliny: bukvice lékařská (*Betonica officinalis*), čertkus luční (*Succisa pratensis*), hrachor luční (*Lathyrus pratensis*), chrastavec rolní (*Knautia arvensis*), chrpa čekánek a luční (*Centaurea scabiosa*, *C. jacea*), jetel horský, zvrhlý a kaštanový (*Trifolium montanum*, *T. hybridum*, *T. spadiceum*), kakost bahenní a luční (*Geranium palustre*, *G. pratense*), kopretina bílá (*Leucanthemum vulgare*), kohoutek luční (*Lychnis flos-cuculi*), lomikámen zrnitý (*Saxifraga granulata*), mochna nátržník (*Potentilla erecta*), olešník kmínolistý (*Selinum carvifolia*), penízek horský (*Thlaspi alpestre*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), rožec rolní (*Cerastium arvense*), vikev ptačí (*Vicia cracca*), zvonek rozkladitý a okrouhlostý (*Campanula patula*, *C. rotundifolia*),

Vlhké stanoviště od 600 m nad mořem

Trávy: kostřava červená (*Festuca rubra*), lipnice Chaixova a bahenní (*Poa chaixii*, *P. palustris*), medyněk vlnatý (*Holcus lanatus*), metlice trsnatá (*Deschampsia caespitosa*), trojštět žlutavý (*Trisetum flavescens*)

Byliny: děhel lesní (*Angelica sylvestris*), hrachor luční (*Lathyrus pratensis*), chrpa parukářka (*Centaurea pseudophrygia*), jetel kaštanový (*Trifolium spadiceum*), kakost lesní (*Geranium sylvaticum*), knotovka lesní (*Melandrium rubrum*), kozlík lékařský (*Valeriana officinalis*), pcháč různolistý a bahenní (*Cirsium heterophyllum*, *C. palustre*), rdesno hadí kořen (*Bistorta major*), svízeľ severní (*Galium boreale*), tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*), zvonečník černý (*Phyteuma nigrum*),

Kde se zabývají druhově pestrými loukami a jsou ochotni vám poradit:

1. Planta naturalis, Markvartice u Sobotky 507 42, - tel. 0433/577159
2. Ekologické centrum Meluzína RC AB, Českolipská 123, Děčín 405 02
- tel.: 0412/524 010, e-mail: ec.meluzina@volny.cz
3. 58/06 ZO ČSOP Bílé Karpaty, Bartolomějské náměstí 47, Veselí nad Moravou
- tel: 0631/322545, e-mail: csop@bilekarpaty.cz

Upozornění na možné problémy

Nejsou uvedeny druhy pro speciální stanoviště - silně podmačené, kyselé, silně zásadité atd. Poněkud by to přesáhlo rozsah této publikace. Pokud hodláte podniknout něco s takovým stanovištěm, nezbude než kontaktovat odborníky nebo se jet podívat na nějaké podobné místo ve vašem okolí.

Trávy, které mají dlouhé osiny (např. trojštět nebo ovsík), ucpávají výsevní ústrojí secích strojů. Komplikace je jasná - secí stroj neseje a to není dobře.

Jetel plazivý (též bílý) je dosti agresivní rostlina a má tendenci za dobrých podmínek vytlačovat své sousedy. Použijte ho jen na pastvinách, na ostatní plochy přijde sám

Pcháče a bodláky jsou medonosné a velmi krásné rostliny. Skotsko jem á dokonce jako národní rostlinu. Ale pokud počítáte se zkrmováním porostu, tak se jim určitě vyhněte. Kravičky a ovečky mají na jejich krásu poněkud jiný názor.

Druhy tvořící kompaktní trsy (např. metlice trsnatá) by se měly také méně používat. Při zanedbání kosení se šíří a ohrožují ostatní druhy.

Zaseli jsme a co bude dál

Květnatý trávník vzniká pomaleji než zelený golfový pažit. Naší snahou je vybrat takové druhy, které se pomaleji rozrůstají do svého okolí a je u nich záruka, že nepřeválcují své sousedy. To ale vede k tomu, že se plocha zaplňuje pomalu.

Po orbě sbíráme kameny. Čím více jich vysbíráme, tím zdravější bude naše sekačka.

V prvním roce po výsevu je nutné odstraňovat plevele. Na menší ploše můžeme plevele vytrhávat.

Na větší ploše necháme plevele vytvořit poupata. Tím ztratí nejvíce sil. Pak je posečeme a jejich hmotu ihned odstraníme. Pokud máme za traktor kvalitní mulčovač, který rozbije plevele na centimetrové kousky, stačí louku 3-6x ošetřit tímto strojem, vždy

před rozkvětem plevelů.

V prvním roce zaléváme malé plochy co nejhojněji a to i suchovzdorné směsi. Rostlinky si teprve budují kořenovou soustavu a každý doušek vody jim přijde náramně vhod. Při dostatečné závlaze, se můžeme dočkat husté louky již po roce od výsevu.

Druhým rokem obvykle začíná kvést druhy s nejrychlejším vývojem (např. chrpy). Na jiné rostlinky však budeme muset i několik let počkat - klíčí pomalu a nerovnoměrně (např. devaterník.)

Jakmile rostliny utvoří souvislý porost, zmizí prakticky úplně jednoleté polní plevele. Zůstanou vytrvalé jako je třeba pcháč oset, šťovíky, mláč rolní. Co s nimi? Nechat nakvést a pokosit, nechat nakvést a pokosit, nechat nakvést a pokosit.....

Pro bršlici kozí nohu platí, čím častěji budeme kosit tím jí bude méně, bez ohledu na kvetení. Šest až osm sečí za vegetaci ji dostatečně přesvědčí o tom, že je třeba jít jinam.

Máme louku! Co teď s ní?

Bud' máme štěstí a zdědili jsme ji po předcích nebo jsme k ní těžce doklopýtali kombinací výše uvedených zásahů. Co ale máme dělat teď? Není toho naštěstí příliš mnoho.

Mimo obvyklé kosení nebo pasení je vhodné smykovat pro rozhrnutí krtinců lučním smykem, který dobře kopíruje terén. Válení je možné provést po zemi nebo po seči.

Ochuzování o půdní živiny častým sekáním většinou vede ke zvyšování pestrosti. V nižších polohách a na bohatších horninách je situace s živinami uspokojivá. Hnojení by zde bylo škodlivé.

V polohách vyšších, zhruba od 800 m a na velmi chudých horninách je vhodné porosty občas přihnojit. Volíme raději organická hnojiva - komposty. Hnojí se na podzim, zpravidla jedenkrát za čtyři roky.

V některých oblastech (CHKO, pásma ochrany vod,...) je hnojení přímo zakázáno.

Poznámka pro profesionální zemědělce - pokud vám záleží na množství píče, ale chtěli by jste zachovat pestřejší porost, použijte maximálně 40 kg čistého dusíku ročně. Určitě provádějte alespoň dvě seče.

Málo úživné, suché půdy, můžeme sekat jen jednou za rok v první polovině července.

Rozhodně bychom na svoji louku nebo travnatou plochu kolem chalupy neměli chodit pouze pracovat. Nezapomeňte, že nejlépe je na květnaté louce lidem ve dvou, kdy pánové mohou slečnám předvádět svoji sbírku lučních

druhů.

Když už to s těmi milujícími bytostmi nějak nevychází, vezměte si alespoň deku a dobrou knihu a za teplého dne chytejte bronz ze všech sil.

Jistě najdete časem spoustu dalších možností, jak tu krásnou loučku využít a váš život bude potom stejně bohatý jako společenstvo, které ji bude obývat. Přejeme Vám mnoho pohody a krásných chvil na lukách a účinné léky proti alergiím, pro ty co je potřebují.

LITERATURA:

- Kvítek, T a kol.: Metodika pro druhově pestré louky, Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy 1997
- Anonymus: Příručka o květnatých loukách a přírodních rostlinách v krajině i zahradě - Planta naturalis, 2001
- Krahulec, F: Louky Krkonoš: Vztah variability a řízeného usměrňovacího vývoje. Ochrana přírody 56/4 - str. 103-106